

KONCENTRAČNÝ TÁBOR - ŠTÔĽŇA ÜBERLINGEN

Dňa 28.04.1944 bol bombardovaný Friedrichshafen, pretože tam realizovali, pre vojnovú mašinériu Tretej ríše, výrobu zbrojárske závody Luftschiffbau Zeppelin, Maybach Motorenwerke, Dornier a Zahnradfabrik ZF. Ríšske ministerstvo pre zbrojársku a vojnovú výrobu v Berlíne nariadilo urýchlené „nezbombardovateľné“ umiestnenie tejto výroby.

Koncentračný tábor - Stollen Überlingen

Za miesto bol vybraný masív z molasového pieskovca. Táto relatívne ľahko spracovateľná a mäkká hornina ponúkala z dôvodu fyzikálnych vlastností optimálnu ochranu pred bombardovaním a leteckými útokmi. Stavebný projekt dostal tajuplný názov „Magnezit“. Mal uchovávať účel prác čo najviac v tajnosti. Ako pracovné sily boli nasadení väzni z koncentračného tábora Dachau, ktorí museli v jeseni 1944 postaviť vlastný tábor severozápadne od Überlingenu pri dedinke Aufkirch. V koncentračnom tábore pracovalo priemerne 700 - 800 väzňov, ktorí v priebehu siedmich mesiacov vyrazili 4 km dlhú štôľňu v pieskovcovom masíve. Skôr však, ako bolo banské dielo dobudované, dosiahli francúzske vojská v apríli 1945 Bodamské jazero. V tomto zariadení už nebolo možné začať s výrobou vojenských zariadení a zbrojárskeho tovaru. Približne 180 väzňov neprežilo útrapy prác a našlo tu svoju smrť. 97 z nich bolo

na podnet Francúzov v roku 1946 pochovaných na cintoríne koncentračného tábora pri Birnau, potom, čo boli viac ako rok pochovaní v masovom hrobe. Väčšina z nich pochádzala z Talianska a z bývalej Juhoslávie. Z časti boli identifikované aj po mene. Združenie prenasledovaných nacistickým režimom - Spolok antifasistov (VVN-BdA) Ravensburg spolu s miestnymi odborníkmi sa už desaťročia oživuje spomienku na ľudí, ktorí v tejto štôľni pracovali alebo tu museli nechať svoj život. VVN-BdA organizuje každoročne na cintoríne koncentračného tábora v Birnau pri Überlingene spomienkovú slávnosť. Mnoho rokov sa pravidelne zúčastňujú tejto spomienkovej slávnosti aj väzni z koncentračného tábora pochádzajúci z Talianska, Slovinska a iných krajín. Tieto stretnutia dali podnet k vzniku medzinárodných priateľských vzťahov, vytvoril sa spoločný pohľad na dejiny a na vzťah k nim v súčasnosti.

Cintorín koncentračného tábora Birnau

Naša spomienková slávnosť si má uctiť obeť fašizmu. Je venovaná mieru a odzbrojeniu, sociálnej spravodlivosti a priateľstvu medzi národmi.

**Už nikdy viac fašizmus!
Už nikdy viac vojnu!**

**Prehliadky koncentračného tábora v štôľni každý prvý piatok v mesiaci o 17:00 hod.
Cintorín koncentračného tábora môžete navštíviť kedykoľvek.**

www.vvn.telebus.de

www.vvn.telebus.de/ravensburg/indexrv.html

ÚTEK

Kvôli neľudským a nedôstojným podmienkam, za akých zajatci v štôľni pracovali, bola myšlienka na útek vždy živá. I napriek najprísnejšiemu stráženiu sa vždy pokúšali o úteky. Jeden ruský zajatec vypovedal, že po nezdarenom pokuse o útek, mal byť pre výstrahu, to znamená za prítomnosti ostatných väzňov, roztrhaný psami až na smrť.

Situačný náčrt: Koncentračný tábor – Štôľňa Überlingen / Cintorín koncentračného tábora Birnau

Iba dvom väzňom, Rakúšanovi Adamovi Puntschartovi a Ukrajincovi Vasilijovi Sklarenkovi sa podarilo v noci z 21. na 22. marca 1945 útek do Švajčiarska. Na úteku sa z nikým nekontaktovali. Vyhýbali sa cestám zo strachu, že ich niekto odhalí. Spávali v lese a stravovali sa vysušenými jablkami, ktoré od uplynulej jesene ešte ležali pod stromami. Pretože nemali žiadnu mapu okolia, museli sa orientovať podľa hviezd a stromov, ktoré vykazovali na severnej strane zhustený machový porast. Po piatich dňoch a nociach dosiahli konečne úplne vyčerpaní a vyhladnutí pri Schaffhausene švajčiarske hranice. Dali im najesť a napiť a vybavili ich novými šatami. Adama Puntscharta museli odvieť do nemocnice, aby si vyliečil zápal pľúc. Vasilij Sklarenko bol umiestnený do prechodného tábora, kam bol o tri týždne nato dovezený aj Puntschart. Po ďalších troch dňoch sa ich cesty rozšli Puntschart sa po skončení vojny usadil najprv pri Überlingene, pri ľuďoch, ktorí mu pomohli. Sklarenko sa nenechal prehovoriť sovietskymi repatriáčnymi dôstojníkmi, ktorý sa objavili aj vo Švajčiarsku, na návrat na Ukrajinu, ale hľadal na vlastnú päsť jednotku Červenej Armády v sovietskej okupačnej zóne, kde počas dvoch rokov absolvoval vojenskú službu a tak sa nie ako oslobodený väzeň, ale ako záložník Červenej Armády vrátil do svojej ukrajinskej vlasti. Adam Puntschart sa vrátil koncom roku 1945 do rodného mesta Graz, kde zomrel v roku 1988 vo veku 74 rokov. Vasilij Sklarenko žil od roku 1947 v ukrajinskej dedine pri Kyjeve. Zomrel v roku 2002.

Zdroj: www.stollen-ueberlingen.de

Cintorín koncentračného tábora Birnau